

ПАРЛАМЕНТСЬКА ЕТИКА: РОЗУМІННЯ І СУТНІСТЬ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто, що собою являє парламентська етика та визначили у чому полягає її сутність. Проаналізовано основні чинники, впливають на регулювання поведінки парламентів. Визначено правові основи регулювання парламентської етики в Україні, реалії та потреби.

Ключові слова:

Етика, розуміння, сутність, термін, фактори впливу, державний орган влади, громадяни, чинники, реформування, законодавча установа.

Abstract

It is considered what parliamentary ethics is and defined what its essence is. The main factors influencing the regulation of parliamentary behavior are analyzed. The legal framework for regulating parliamentary ethics in Ukraine, realities and needs have been determined.

Keywords:

Ethics, understanding, essence, term, influencing factors, government authority, citizens, factors, reforming, legislative institution.

Вступ

Актуальність теми полягає у тому, що сьогодні український парламентаризм переживає кризу. Більшість громадян нашої держави не довіряють Верховній Раді як вищому державному органу влади. Це негативно впливає на життя, враховуючи те, що Україна – парламентсько-президентська республіка, де роль законодавчої установи є ключовою.

Мета роботи: Ознайомлення з парламентською етикою, визначення як трактують її громадяни, та її сутність в цілому. Визначити фактори її впливу на державу.

Для досягнення мети потрібно:

- Ознайомитися з терміном «Парламентська етика»;
- Визначення її сутності;
- Проаналізувати стан парламентської етики в Україні.

Основна частина

Парламентська етика – це вид професійної етики, що регулює відносини, що виникають в ході законотворчої та іншої парламентської діяльності, а також позапарламентської діяльності, пов'язаної з виконанням функцій народного депутата. У нас дуже часто цей термін трактують невірно. Насправді, парламентська етика регулює увесь комплекс законотворчої та іншої діяльності народних обранців.

Існують чотири основні причини, з яких держави розглядають можливість розробки та реформування професійних та етичних норм для парламентарів:

- Боротьба з корупцією.
- Покращення підзвітності та зміцнення довіри.
- Професіоналізація політики.
- Дотримання міжнародних стандартів.

Нормативні рамки, в яких виникають етичні стандарти:

Міжнародні норми

У 1990-х і 2000-х рр. було здійснено ряд кроків з метою закріплення певних принципів як приклад гарної міжнародної практики демократичного управління. Хоча більшість документів у цій сфері є рекомендаційними, існують Конвенція Ради Європи про кримінальну відповідальність за корупцію і Конвенція ООН проти корупції. Загалом, міжнародні норми є важливими керівними принципами для всіх країн, які прагнуть до прогресу у сфері демократизації та боротьби з корупцією. Дотримання цих стандартів також важливо для виконання умов для вступу в міжнародні організації або для отримання міжнародної допомоги.

Конституційні норми та національне законодавство

Створюючи систему регулювання парламентських стандартів і вирішуючи питання про те, який характер повинна мати ця система, розробники повинні також брати до уваги відповідні статті конституції, які встановлюють рівновагу між парламентом і виконавчою владою, бюрократією і судовою владою.

Парламентські норми

При проведенні будь-якої реформи необхідно брати до уваги чинні кодекси поведінки для законодавців і парламентського апарату, процедурні правила, регламент роботи парламенту, рішення парламенту, а також керівництва, та інструкції для законодавців. На роботу парламенту також можуть серйозно впливати неформальні правила і звичаї, що стосуються того, як повинні поводитися парламентарії і як слід виконувати парламентську роботу.

Актуальність і гострота проблеми дотримання депутатами Верховної Ради норм депутатської етики, на нашу думку, є значно недооціненою суспільством. Адже саме в цьому криється одна з головних причин неефективної діяльності законодавчого органу країни та незадовільного виконання ним своїх функцій.

Революція Гідності в Україні продемонструвала як потужно громадяни можуть впливати на суспільно-політичну реальність та змінювати її. Поступово стосунки суспільства та держави почали трансформуватись від конфронтаційних до відносин взаємодії. Адже досягнення кардинальних змін у сфері державного управління і законотворення можливе лише за умови поєднання зусиль держави та громадських інституцій. На сучасному етапі розвитку українського парламентаризму велику роль у процесі здійснення моніторингу відкритості та підзвітності Верховної Ради України відіграють саме інститути громадянського суспільства. За словами пана Пета Кокса, Голови Європейського Парламенту у 2002-2004 роках: «Організації громадянського суспільства є невід'ємною складовою будь-якої реформи. Залучення, адвокація та моніторинг – основні засади співпраці інститутів влади з громадянським суспільством».

Окремим питанням при розгляді проблеми депутатської етики є методика оцінювання реального стану дотримання депутатами етичних правил та його відповідності формальним і неформальним нормам депутатської етики, що склалися в країні на певний період часу. Така оцінка може здійснюватися шляхом безпосереднього аналізу діяльності депутатів, який передбачає пряме або непряме визначення випадків порушення депутатської етики. Іншим методом оцінювання дотримання норм депутатської етики є опитування експертів, до числа яких можна включати і самих депутатів. Як свідчать результати опитування, жителі різних регіонів України, незважаючи на наявність помітних відмінностей в політичних орієнтаціях, є одноставними в негативній оцінці дотримання депутатами Верховної Ради норм депутатської етики. І на Заході, і в центральній частині України, і на Сході та Півдні переважна більшість опитаних (понад 70%) оцінюють рівень дотримання депутатами Верховної Ради норм депутатської етики в 1 або 2 бали за 5-бальною шкалою. В результаті дослідження не було виявлено статистично значущих гендерних відмінностей в оцінці дотримання депутатами Верховної Ради норм депутатської етики – і чоловіки, і жінки приблизно однаково негативно оцінюють рівень дотримання депутатами етичних норм.

У лютому 2017 року ряд депутатів Верховної Ради України виступили з ініціативою щодо розробки та прийняття «Кодексу депутатської етики». Слід зазначити, що подібні ініціативи в стінах українського парламенту виникають вже не вперше. Прийняття регуляторів парламентської етики і поведінки у формі кодексів, регламентів та їм подібних документів є доволі розповсюдженою практикою, і в цілому у світі вже накопичено значний досвід, і навіть відповідні традиції. Загалом, сучасні підходи до визначення стандартів депутатської етики і поведінки у різних країнах в сучасній науковій літературі досліджені доволі повно. Зокрема, аналітиками пропонується багато досліджень з порівняльними таблицями визначених національних стандартів у Кодексах поведінки різних країн.

Висновок

Отже, було розглянуто, що собою являє поняття «Парламентська етика» та визначено її розуміння та сутність. Також було проаналізовано стан парламентської етики в Україні, визначено фактори її впливу на державу і громадян та розглянуто дотримання етики у нашому парламенті.

Підсумовуючи, зазначаю, на наше глибоке переконання, позитивні зміни в нашому житті можуть ставати і стануть по-справжньому відчутними для всіх громадян за умови розвитку співтворчості держави і суспільства на шляху демократичного врядування з визнанням морального імперативу і провідної ролі парламенту, зміни на краще якісних характеристик усіх гілок влади, всього суспільства, підвищення інтелектуально-морального потенціалу і рівня відповідальності тих, кого ми обираємо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрій Когут. Етичне та правове регулювання поведінки парламентарів: міжнародний досвід та пропозиції для України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28800.pdf>.
2. Ірина Сулова. Парламентська етика в Україні. «Женева – Київ», 2017.
3. Етика парламентської діяльності в українському контексті. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/317830>.
4. Етика депутатської діяльності та інститут дисциплінарної відповідальності народних депутатів України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1036/>.

Капченко Карина Григорівна - студентка групи ІКН-18б, Факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Науковий керівник: Корнієнко Валерій Олександрович – кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук Вінницького національного технічного університету.

Kapchenko Karina Grigorievna - student of group ІCS-18b, Faculty of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa.

Scientific adviser: Kornienko Valeriy Aleksandrovich - Candidate of Historical Sciences, Doctor of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences of Vinnitsa National Technical University.